

Jyrki Linjama: ”himmeä, kirkas, himmeä...”

Viisi laulua baritonille ja pianolle Eeva-Liisa Mannerin runoihin (2019)

Sävelsin laulusarjan Arne Pelkosen tilauksesta ja Teoston apurahan turvin. Aloitin työn syksyllä 2017, kirkko-oopperani *Kolme kirjettä Laestadiukselle* jälkeen. Aarnen ehdotuksesta valitsin runoilijaksi Eeva-Liisa Mannerin (1921–1995), ja runojen valintaan sain ammattiapua myös kirjailija Pauliina Rauhalalta.

Manner on samaa modernistisukupolvea kuin Anna-Maija Raittila ja Lassi Nummi, joiden tekstejä olin jo aiemmin säveltänyt. Aiempi käsitykseni Mannerin runojen erityisestä musiikillisuudesta syveni työn myötä. Tekstin sointi, värit ja rakenteet ovat itsessään kuin musiikkia, puhumattakaan runojen monista suorista viittauksista musiikin lajeihin ja säveltäjiin (joista tähän valikoimaan päätyivät Walther von der Vogelweide ja Anton Bruckner). Perusteellinen klassinen sivistys ja sen kriittinen sodanjälkeinen uudelleenarviointi yhdistyvät Mannerin teksteissä tavalla, johon säveltäjän on luontevaa tarttua.

Jyrki Linjama

1. PRELUDIUM

Kun ranta ja heijastus ovat aivan samat
ja ehyt ja tyyni on taivaan ja veden avioliitto,

kun syvä ja kirkas on peilin kuvitelma,
ja eläimet vaeltavat ja pilvet, ja tumma metsä
humisee syvyydessä ilman tuulta,

tarvitaan vain veteen kastuvan linnun siipi, särkemään harha:
valon ja veden ihastunut tunnustus maailmalle,
ohut kuin silkki; mutta se solmii liiton.

Ja maailma, tuore ja kaunis kuin sateen tai luomisen jälkeen,
tai mielenmuutoksen tai pitkän sairauden,
on ainoa, raskas, jäsen jäseneltä yksin.

2. SUB ROSA

Kohtasimme punertuvalla polulla,
kukat tekivät mattoa, aurinko ja varjot
täpliä jotka repeytyivät tuulessa

Syleilimme
vihreyttä, valo levitti sen puihin
Vaihdoimme kukkia suudelman murskaamia

Oikeastaan näimme
nyt vasta kaiken:
maan ja tuulen kietomat puut
ja kuultavat lehdot

3. MINNELIED, LIEBESLIED

Luin iltapäivän vanhaa hopeajuovaista proosaa,
vanhoja siroja runoja; Vogelweide
kirjoitti sulanruodolla kevyesti,

kevyesti kirjoitti hän raskaana aikana,
taidokas runoniekka, tandaradei,
schône sang diu nahtigal.

Oli tyyni, niityltä nousi lämmin henki,
hän nojasi puuhun, lauloi
minun sieluni hämärtyneeseen ja kirkastettuun metsään
lumotun tien, lumoava on hän,
lauloi sumun, lämpimän tuulen, linnut
alas puista.

Jokin on mennyt, tiesi lintu,
jug jug, lintu hoki, mennyt mennyt.

Ja omenankukat putoilivat, laulut, satakielen
huumautuneet toistot syvällä puutarhassa,

ilma tuoksui, tuuli, päivät
putoavat kuin lehdet, keveä metsä,
portaat ruohottuvat, aika kääntyy.

4. ILTALAULU

Maaailman äänet hälvenevät.
Ilta on puiden alla.
Kaukaa kuuluu pumpulinpoimijain
korjuulaulu ja joelta lehmien kahlausääni.
Miten vilpítőntä; kuin kuuntelisi Bruckneria.
Ensin on vain karistettava rakkaus logiikkaan pois.

5. POSTLUDI

Villisorsa huutaa
ja aamulla ruoho on kuurassa.
Kuin lasia: ohut hileinen ääni.
Ikävyyden huimaus.
On syksy. Minä palelen tulen loimussakin.
Kylmyys on ihon alla, ei katoa.

Tie on himmeä, kirkas, himmeä, keltainen
ja rannalla vaeltavat kahlaajan sumuiset äänet.
Ne ovat lauseita. Ilta kokee verkkojaan.
Metsässä kehrääjän ääni: kutsu tai valitus.
Jokipajun tuoksu, ja kaislan ohut kaanon.

KL 78.32

ISMN 979-0-55011-578-1

© 2019 Fennica Gehrman Oy, Helsinki

Music processed by Raimonds Zelmenis
Printed in Helsinki.

"himmeä, kirkas, himmeä..."

Viisi laulua baritonille ja pianolle Eeva-Liisa Mannerin runoihin

JYRKI LINJAMA (2019)

1. Preludium

Andante tranquillo $\text{♩} = c.54$
come campana (long n _ _ _)

mf *p* *sim.*
mp

Kun ran - ta Kun

come campana *sim.*

f *mf*

Ped. *p*

5 *pp* *p dolce cantabile*

ran - ta kun ran - ta ja

mp *p* *pp* *p dolce*

Ped. *Ped.*

8

hei - jas - tus o - vat ai - van sa - mat, ai - van

mf *p*

Ped. *Ped.* ** Ped. *)*

11 *come campana (long n...)*
mp cresc. legato

sa-mat Kun ran - ta ja

14 *mf* *mp* *p*

hei - jas - tus hei - jas - tus hei - jas - tus...

17

kun ran - ta ja hei - jas - tus o - vat

2. Sub rosa

Vivo $\text{♩} = 62$

brillante e martellato

First system of the musical score. It consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower staff is in bass clef. The key signature has two sharps (F# and C#). The time signature is 2/2. The music begins with a forte (*f*) dynamic. The upper staff features a series of sixteenth-note chords, with a trill in the final measure. The lower staff has a bass line with sixteenth-note chords, marked with fingerings 6 and 7. A *coll Ped.* marking is present below the bass staff. A trill is also indicated in the lower staff.

Second system of the musical score. It consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower staff is in bass clef. The key signature has two sharps. The music continues with sixteenth-note chords in the upper staff, including a triplet of sixteenth notes. The lower staff has a bass line with sixteenth-note chords, marked with fingerings 7, 6, and 6. A *Ped.* marking is present below the bass staff.

Third system of the musical score. It consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower staff is in bass clef. The key signature has two sharps. The music begins with a piano (*p*) dynamic. The upper staff features a series of sixteenth-note chords, marked with fingerings 5 and 5. The lower staff has a bass line with sixteenth-note chords, marked with fingerings 5 and 5. A *Ped.* marking is present below the bass staff.

Fourth system of the musical score. It consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower staff is in bass clef. The key signature has two sharps. The music begins with a forte (*f*) dynamic. The upper staff features a series of sixteenth-note chords, marked with fingerings 5 and 9. The lower staff has a bass line with sixteenth-note chords, marked with fingerings 5 and 9. A *Ped.* marking is present below the bass staff. The system concludes with the word "Koh" and a fermata.

3. Minnelied, Liebeslied

Tranquillo, träumend ♩ = c.46

p

Lu-in__ il - ta - päi - vän van - haa ho-pe - a -

come campana

p

Red.

3

- juo - vais - ta proo - saa, van-ho-ja, si-ro-ja

p

tr

Red.

5

simile: appoggiatura

ru - no - ja; Vo - gel - wei - de Vo - gel - wei - de

p

tr#

Red.

4. Iltalaulu

Tranquillo

p
Maa-il-man ää - net

p
non troppo Sed.

6

hil - je - ne - vät,

11

hil - je - ne - vät

16

Il - ta on pui - - - den al - la,

5. Postludium

Allegro misterioso e agitato $\text{♩} = 72$

mp

coll. ped.

3

5

7

mp

Vil - li-sor - sa huu - - - taa, — ja

9

aa - mul - la ruo - ho on kuu - ras - sa, kuin —